

Български институт за правни инициативи

Ул. Раковски 132, ет. 3
София 1000
България

Тел. ++359/2/9808084
++359/2/9808515

www.bili-bg.org
office@bili-bg.org

Изх. № ИППН-37-020425

БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Вх. № *КЛУГНВГО-51-528-00-36*
Дата: *02 / 04* 20*25* год.

ДО

Кандидатите за омбудсман на
Република България

ЧРЕЗ

Г-жа Росица Кирова

Председател на Комисията за прякото
участие на гражданите, жалбите и
взаимодействието с гражданското
общество

Уважаема г-жо Кирова,

Уважаеми кандидати за омбудсман на Република България,

На основание раздел II., т. 2 от Процедурни правила за условията и реда за предлагане на омбудсман, представяне, публично оповестяване на документи и изслушване на кандидатите в Комисията за прякото участие на гражданите, жалбите и взаимодействието с гражданското общество, както и процедурата за избор от Народното събрание във връзка с чл. 8 от Закона за омбудсмана и чл. 89, ал. 4 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание отправяме към кандидатите за омбудсман на Република България следните:

ВЪПРОСИ

I. ОБЩИ ВЪПРОСИ КЪМ ВСИЧКИ КАНДИДАТИ

1. Какво е мнението Ви във връзка с опити за приемане на законодателство за регистрация на чуждестранните агенти от гледна точка на правата и свободите на гражданите?¹
2. Как ще запазите неутралност и независимост при работата си с политическите партии?
3. Съгласно чл. 11, ал. 1 от Закона за омбудсмана, неговият заместник се избира по предложение на омбудсмана. По какви критерии и процедура ще направите своя избор за заместник, ако бъдете избран/а за омбудсман? Склонни ли сте да предложите повече от едно лице на Народното събрание, за да се осигури конкурентост при избора, ако бъдете избран/а?
4. Съгласно чл. 99, ал. 5 от Конституцията на Република България (Изм. и доп. - ДВ, бр. 106 от 2023 г.) омбудсманът и негов заместник за сред потенциалните лица, които могат да бъдат назначени от президента за служебен министър-председател. Бихте ли приели подобно назначение и, ако – не, какви са мотивите Ви да откажете? Считате ли, че лице, посочено от президента от изчерпателно изброените в цитираната конституционна разпоредба, което откаже назначение за служебен министър-председател, трябва да напусне и позицията, която заема?
5. Какви законодателни промени бихте предложили, за да бъде засилена ролята на омбудсмана в защитата на социално уязвими групи?

II. ВЪПРОСИ КЪМ Г-Н АНТОН СТАНКОВ

6. На стр. 2 от Вашата концепция посочвате, че *„може би в бъдеще е необходимо пестеливо усъвършенстване на законодателната уредба“*, за да се отговори на справедливите обществени очаквания към омбудсмана. В каква посока следва да са тези законодателни промени?
7. На стр. 6 от Вашата концепция заявявате: *„аз неотменно вярвам във върховенството на закона и върховенството на правата на човека“*. Смятате ли, че в България има реално върховенство на закона и считате ли, че има разлика между върховенство на закона и върховенство на правото?

¹ Вж. напр. Закон за регистрация на чуждестранните агенти (48-254-01-36/27.10.2022 г.); Закон за регистрация на чуждестранните агенти (49-354-01-19/28.04.2023 г.); Закон за регистрация на чуждестранните агенти (50- 454-01-85/10.09.2024 г.); Закон за регистрация на чуждестранните агенти (51-454-01-5/11.11.2024 г)

8. На стр. 6 от Вашата концепция заявявате: *„Моята кауза е защита на законоустановените права на хората като едно от основните задължения на институцията. Тези права трябва да бъдат зачитани от всички органи в държавата. Именно в тази сфера се очертава най-голямото разминаване между нормативни решения и реалност“*. Бихте ли посочил примери за подобно разминаване?
9. На стр. 11 от Вашата концепция говорите за нуждата от гарантиране на правото на добро управление и добра администрация, а на стр. 8 заявявате намерението си да създадете *„омбудсмански кодекс за добро поведение на администрацията, основан на Европейския кодекс за добро поведение на администрацията“*. В този контекст какво е Вашето мнение за идеята за носене на лична отговорност от държавни и общински служители, които умишлено или поради небрежност ощетяват гражданите със свои действия или бездействия по служба?
10. На стр. 13 от Вашата концепция заявявате: *„Аз и бъдещият ми екип ще създадем контролен списък за ръководителите на институциите относно спазването на правата на човека, които ще станат обществено достояние“*. На какъв принцип ще бъде основан този списък и каква е неговата цел?

III. ВЪПРОСИ КЪМ Г-ЖА ВЕЛИСЛАВА ДЕЛЧЕВА

11. Във Вашата концепция е споменато, че ще бъде учреден постоянно действащ консултативен граждански съвет към омбудсмана, който да подпомага дейността му. С какви правомощия ще разполага въпросният консултативен граждански съвет и как ще е организирана дейността му?
12. Съгласно концепцията Ви, съвместно с УНИЦЕФ-България, ще бъде създадена платформа за диалог с децата в страната, като целта е те да бъдат въввлечени в изработването на политики, които пряко ги засягат. На какъв принцип ще бъдат отчетени интересите на децата и как планирате да популяризирате въпросната платформата сред подрастващите?
13. Във Вашата концепция е посочено, че специален фокус на работата на омбудсмана ще бъде активна подкрепа за Съвета за наблюдение по Закона за хората с увреждания в неговата борба с негативното отражение на изкуствения интелект върху хората с увреждания. В какво, според Вас, би могло да се изрази отрицателното въздействие на изкуствения интелект върху хората с увреждания? Намирате ли приложение на изкуствения интелект в подкрепа на хората с увреждания?
14. В концепцията Ви се споменава липсата на адекватен достъп до качествено здравеопазване. Какви конкретни мерки бихте предприели в посока разрешаването на този проблем, ако бъдете избрана за омбудсман?

15. Посочватے във Вашата концепция, че възнамерявате да съдействате на лицата, чиито права са нарушени в рамките на изпълнителното производство. Чрез какви средства и методи ще направите това?

IV. ВЪПРОСИ КЪМ Г-ЖА ДЖЕМА ГРОЗДАНОВА

16. В концепцията си казвате, че принципите на работа ще бъдат *„приемственост, независимост, съпричастност“*. Бихте ли разяснили по-подробно какво влагате във всеки един от тях?
17. В края на концепцията си говорите за *„Навлизване на дигитализацията в образованието, социалните системи и здравеопазването.“*, *„Изкуствен интелект (AI) и етичните въпроси, произлизащи от него, както и въвеждането му в нормативната база“*. Бихте ли пояснили по-конкретно какво имате предвид?
18. В концепцията Ви, в част *„Цели“*, от т. 1 до т. 14, има изброени различни цели. Моля да поясните дали става въпрос за Вашите цели ако бъдете избрана за омбудсман или изобщо за принципни цели на самата институция като такава?

V. ВЪПРОСИ КЪМ Г-Н ДИМИТЪР МАРГАРИТОВ

19. В концепцията си говорите за нуждата от ефективност на омбудсмана в работата му с институциите и защитата на правата на гражданите с оглед на неговите законови правомощия. Как смятате, че трябва да се оценява тази ефективност?
20. Казвате, че въпреки наличието на съществуващи стимули за работодателите, които наемат хора с увреждания, нивото на заетост сред тази група остава ниско. Какви допълнителни мерки или подходи бихте предложили, ако бъдете избран за омбудсман, за да насърчите работодателите да бъдат по-активни в наемането им?
21. В концепцията Ви, към темите от обществен интерес, сте дали за пример свикания от президента Консултативен съвет за национална сигурност на тема: *„Рискове и заплахи пред националната сигурност, произтичащи от разпространението на наркотици и упойващи вещества сред подрастващото поколение и злоупотребата с тях“*. Каква е ролята на омбудсмана в борбата с този проблем?
22. В концепцията Ви подчертавате, че омбудсманът има съществена роля за защитата на правата на гражданите, включително когато те са засегнати от действията на частноправни субекти и сте дали за пример нарастващите цени на стоките от първа необходимост, нелоялните търговски практики и икономическите неблагоприятни условия. Във връзка с това, при какви обстоятелства високите цени могат да се разглеждат като нарушение на

правата на гражданите и какви мерки може да предприеме омбудсманът, за да насърчи прозрачността в ценообразуването?

23. В концепцията си казвате, че е нужна по-добра защита на хората, които подават сигнали за корупция или нередности в държавната администрация? Във връзка с това как оценявате действието на Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения?

VI. ВЪПРОСИ КЪМ Г-ЖА МАРИЯ МАТЕВА

24. Във Вашата концепция многократно използвате думите „клиенти“ и „доставка на услуги“ (напр. на стр. 1 *„(...)стремежът ми ще е насочен към съвършенство и професионализъм в предоставянето на нашите услуги към една насочена навън/ориентирана към клиента организация“*). Може ли да посочите конкретно в какви случаи гражданите биха могли да бъдат „клиенти“, с оглед дейността на омбудсмана, както и какви „услуги“ предоставя институцията?
25. На стр. 4 от Вашата концепция, посочвате като намерение „Независимо разследване на сериозни въпроси“. Може ли да посочите в кои сфери/сектори на обществения живот, с оглед на правомощията и задълженията на омбудсмана, ще извършвате „независимо разследване на сериозни въпроси“.
26. Във Вашата концепция посочвате, че имате намерение да проучите възможността за дискриминация при системи, управлявани при от изкуствен интелект. Може ли да опишете случаите, при които изкуственият интелект би могъл да проявява дискриминация?

VII. ВЪПРОСИ КЪМ Г-ЖА МАЯ МАНОЛОВА

27. Във Вашата концепция е посочено, че в ролята си на омбудсман ще се стремите да предоставите на всеки гражданин средства за контрол върху действията на органите на държавно управление? Какви точно ще бъдат тези средства, с които гражданите ще разполагат, като изключим правото на жалба до омбудсмана?
28. Относно организацията на дейността на омбудсмана сте посочили, че ключов елемент от постигането на информираност сред гражданите по съществени въпроси, които засягат техни права и интереси, е създаването на тематични фейсбук групи. На какъв принцип ще функционират тези фейсбук групи и каква ще бъде тяхната ефективност?
29. По какъв начин Вие като омбудсман ще допринесете за изграждането на доверие между гражданите и дружествата- доставчици на обществени услуги, което е посочено като цел във Вашата концепция? Какви са конкретните мерки, които бихте предприели в тази посока?

30. Във Вашата концепция е посочено, че едни от целите, които Вие като омбудсман бихте се стремили да постигнете, са повишаване на качеството на обучение във висшите училища и стимулиране на иновациите в областта на висшето образование. Какви конкретни мерки възнамерявате да предприемете, които да подобрят качеството на образование във висшите учебни заведения в страната? От какви иновации смятате, че се нуждае обучението във висшите училища в България и по какъв начин омбудсманът би могъл да насърчава въпросните иновации?
31. Според концепцията Ви, Вие, в качеството си на омбудсман, ще се стремите едновременно да насърчавате разкриването на нови работни места както в областта на добивната промишленост, така и в сферата на зелената енергетика? Как тези две цели се съвместяват една с друга и какви конкретни мерки ще предприемете относно развитието на зелената икономика в България?

С уважение,

Биляна Гяурова-Вегертседер

Директор

Български институт за правни инициативи